

Izobraževanje za 21. stoletje

Prispeval VP

Petek, 03 September 2010 07:08 - Zadnjič posodobljeno Torek, 07 September 2010 08:43

Na začetku razmišljanj si moramo postaviti nekaj osnovnih vprašanj:

-

Čemu šolska izobrazba služi?

-

Kakšni morajo biti njeni cilji v družbi 21. stoletja?

-

Kako se lahko moderni cilji realizirajo v popredmetenem kurikulumu?

-

Kako lahko najbolje ocenjujemo to kar so učenci pridobili z izobrazbo?

Začnimo z ugotovitvijo, da večina slovenskih učencev ne želi sodelovati pri pouku, ki je sestavljen iz izoliranih učnih tem v obliki šolskih predmetov. Za mnoge od njih nima takšno učenje nobenega smisla in se preprosto izključijo. Drugi, na primer gimnazijski učenci vzamejo to kot nalogo, ki jo skušajo najbolje izvesti, ker pogoj za vpis na želeno fakulteto.

Ko govorimo o ciljih izobraževanja za 21. stoletje govorimo o naslavljanju učencev ter

izpolnjevanju njihovih osebnih ciljev. Mladim ljudem smo dolžni dati izobrazbo, ki bo zanje smiselna in veščine ter vrednote za njihovo uspešno osebno in poklicno življenje.

Učitelji in starši moramo imeti jasno sliko o tem v kakšno vrsto osebnosti se naj razvije mlad človek. To pa pomeni razmišljati o osebnih lastnostih učencev kot so odprtost srca, sprejemanje sodelovanja in medsebojnih odnosov, prijaznost, spoštovanje drugih kot sebi enakih, neodvisnost duha in uživanje v delu z drugimi pri doseganju skupnih ciljev.

V nadaljevanju sestavka bodo predstavljene osebne kvalitete mladih ljudi, ki bi jih naj razvili tekom svojega izobraževanja. Delijo se na štiri osnovne skupine vendar med njimi ni ostre meje, vse pa pomagajo mlademu človeku, da se razvija in živi uspešno ter srečno življenje.

1. Osebnostna izpopolnitev

Vsi si želimo, da imajo mladi ljudje uspešno življenje. To pa pomeni zanje uspeh v zelo različnih aktivnostih in razmerjih, ki jih svobodno izbirajo. Učitelji in starši morajo pomagati mladim ljudem, da:

- uživajo v učenju: da so motivirani za učenje v šoli in kasneje v življenju;
- imajo izkušnjo vrste sodelovalnih aktivnosti (na primer sodelovanje v skupnosti, umetniške in literarne aktivnosti, pomoč drugim, delovanje v podjetništvu, šport in vadba, praktične dejavnosti, ljubezen do narave);
- suvereno izbirajo med temi možnostmi in se popolnoma angažirajo v določenih aktivnostih;

Izobraževanje za 21. stoletje

Prispeval VP

Petek, 03 September 2010 07:08 - Zadnjič posodobljeno Torek, 07 September 2010 08:43

- sodelujejo iskreno in predano v izbranih aktivnostih;
- dosegajo uspehe na različnih področjih aktivnosti;
- vzdržujejo trajna in odkrita medsebojna razmerja kot mladi ljudje in kasneje v življenju;
- pridobivajo znanje in razumevanje potrebne za vse zgoraj naštetе lastnosti.

Mladi ljudje imajo osnovno potrebo, da so sprejeti, zato jim moramo učitelji in starši pomagati, da:

- živijo zdravo življenje in razumejo kaj morajo za to narediti (na primer diete, telovadba, varnost čustveno dobro bivanje);
- sprejemajo kompetentne odločitve pri načrtovanju njihove finančne bodočnosti in ravnanju z denarjem;
- postanejo razumni in kritični porabniki;
- razumejo osnovne pogoje za zadovoljno bivanje(na primer zdravje, hrana, čista voda in zrak, stanovanje, izobrazba, različne vrste svobode).

2. Socialna in državljanska vključenost

Povejmo učencem, da je kvalitetno bivanje posameznika vedno povezano s kvalitetnim bivanjem drugih ljudi. S tem spoznanjem se naj naši učenci razvijajo v zaupanja vredne, poštene, častne, tolerantne, plemenite, spoštljive, prijateljske in simpatične osebnosti, ki so pozitivno naravnane in želijo pomagati drugim.

Učitelji in starši morajo pomagati mladim ljudem da:

- uživajo v delu z drugimi pri doseganju in delitvi ciljev in to v različnih vlogah;
- sodelujejo in se pogovarjajo z drugimi ljudmi v različnih kontekstih;
- razumejo in znajo ravnati v medosebnih konfliktih, se pogajajo ter sprejemajo kompromise, kadar je to primerno;
- razmišljajo o človeški naravi, o njeni enakosti in različnosti, o njeni višini in globini ter v odnosu do reda, ki vlada v naravi.

Učenci, kot državljani v pripravi se morajo spoznati z osnovnimi demokratskimi vrednotami kot so politična enakost, osebna opredeljenost, svoboda misli in delovanja. Mladi ljudje morajo obravnavati vsako osebo kot bitje enake pomembnosti, videti izziv v diskriminaciji in stereotipih

in skrbeti za dobrobit drugih ljudi enako kot za svojega.

V skladu s temi spoznanji morajo učitelji in starši usmerjati učence da:

- pomagajo pri razvoju celotne šole, soseščine, skupnosti in širšega sveta;
- sodelujejo v demokratični praksi v šoli in skupnosti;
- razumejo in spoštujejo kulturne in družbene razlike na nacionalni in globalni ravni;
- skrbijo za svoje lastne in pravice in odgovornosti enako kot za druge državljane;
- pridobivajo razumevanje modernega sveta in prostor lastne države na njem;
- skrbijo za etične vidike znanosti, tehnologije in družbenih sprememb in
- kritično razmišljajo o ciljih šolanja in kako najti prioritete med njimi.

3. Prispevek h gospodarstvu

Zanimivo delo je lahko najbolj pomemben prispevek k osebnemu razvoju mladega človeka enako kot pridobivanje koristi za druge ljudi. Mladi ljudje morajo imeti kvalitete, ki so pomembne v spreminjajoči se ekonomiji kot so podjetništvo, fleksibilnost, neodvisnost, kooperativnost, in sposobnost sprejemanja tveganja. Biti morajo občutljivi za okoljske probleme povezane z ekonomskimi spremembami tako lokalne kot globalne. Prav tako morajo spoštovati potrebe sedanjih in bodočih generacij ter reševati konflikte, ki bodo morebiti nastali.

S temi vrednotami na umu morajo učitelji pomagati učencem, da:

- skupno delujejo pri proizvodnji dobrin ali služenju drugim (na primer v šoli, v lokalni skupnosti, v drugih delov sveta);
- so pozorni na pravice delavcev in delodajalcev;
- kritično ocenjujejo kako se bogastvo ustvarja in distribuira, nacionalno in širše;
- razumejo ekonomsko neodvisnost posameznika, organizacij in lokalne, nacionalne ter globalne družbe;
- so pozorni na vpliv znanosti, tehnologije in globalnega trga na trg delovne sile;
- razumejo lokalni in mednarodni vpliv življenjskega stila in ekonomskega razvoja na okolje.

4.□□□□ Praktična modrost

Karkoli v življenju delamo, delamo v želji, da uspemo. Za to pa vedno potrebujemo dobro praktično presojo. Starši in učitelji lahko pomagajo učencem, da to veščino pridobijo. Zato morajo mladi ljudje razmišljati racionalno, domišljjsko in fleksibilno ter določati prioritete in reševati konflikte glede svojih ciljev in vrednot.

Pri uresničevanju odločitev potrebujejo lastnosti kot so zaupanje, potrpežljivost in vztrajnost. Zelo senzibilno in z občutkom za druge morajo uresničevati svoje osnovne zahteve (na primer za hrano, vodo, seksom) in čustvene potrebe (na primer strah, simpatije, občutke nezadovoljstva in nizkega lastnega vrednotenja). Naučiti se morajo boriti z nasprotovanji, pritiski in izzivi prijateljev, avtoritativnih oseb, medijev, javnega mnenja ter vzpostaviti ravnotežje med prevzemanjem tveganja in odgovornosti. Prav tako mladi potrebujejo pravilno presojanje na intelektualni ravni kar je odvisno od posedovanja kvalitet kot so jasnost, objektivnost, spoštovanje dejstev in neodvisnost v mišljenju.

Dve ugotovitvi sta ob zaključku tega sestavka pomembni.

Prvič če želimo, da se mladi ljudje izobražujejo po opisanih ciljih ne smemo izbrati šolskega sistema, ki odtuja učence, slabi njihovo samozaupanje ali jim vliva strah in občutek, da niso dobri.

Drugič, tako pomembne lastnosti kot osebne kvalitete učencev lahko preverjajo samo ljudje, ki učence zelo dobro poznajo. To pa so predvsem starši in njihovi učitelji, ki dnevno in relativno intimno komunicirajo z njimi.

Naj zaključim z mislijo, da smo dolžni vsem otrokom dati izobrazbo, ki bo zanje smiselna in vrednote za uspešno osebno in poklicno življenje v 21.stoletju.

Izobraževanje za 21. stoletje

Prispeval VP

Petek, 03 September 2010 07:08 - Zadnjič posodobljeno Torek, 07 September 2010 08:43

---

mag. Majda Naji, vodja Centra za inovativno edukacijo, Zavod RS za šolstvo, email: majda.naji@zrss.si

Nimam rada šole, ker se ne ujema z mojim življenjskim stilom.

(Ministry of Education, dr. Ritva-Sini Merilampi, Globalno izobraževanje – finske perspektive, Helsinki, 2. september 2008)